

Arbetarörelsen och Bränvinet.

Till Sveriges arbetare.

Historik.

Nykerhetskomitén »Bort med bränvinet», bildad d. 28 Febr. 1884 för aflägsnande af bränvinet ur arbetarörelsen, får härmed överlemnade en samling aktstycken att bedömas af det goda allmänna omdömet hos Sveriges arbetare.

Först må dock erinras om några sakförhållanden med hänsyn till den pågående arbetarörelsens ursprungliga mål. Förutom afhållsamhet från krogarne uttrycktes vid mötet d. 14 Maj 1883, som lade grunden till Arbetarnes ring, såsom rörelsens hufvudmål: bildande af konsumtionsföreningar. Mötet vid Lill-Jans d. 10 Juni uttalade sig derpå i enahanda riktning och i de cirkulär, som härvid af den å första mötet tillsatta komitén utdelades, kallade den sig sjelf: »Komitén för bildande af konsumtionsförening.»

Komiterade förklarade i de cirkulär, som de kort derpå utsände till riksdagsmän och tidningsredaktioner, att »den tanke, som leder oss, har till mål att nedbringa arbetarnes lefnadskostnader mest möjligt samt derefter på klokaste sätt använda besparingarna och sålunda söka motverka emigrationen till Amerika.» Om någon ny bränvinslagstiftning var här ej talan.

Då fyra deputerade sedan uppvaktade konungen för att höra hans åsigt om den pågående arbetarörelsen, förklarade dessa (enligt Dagens Nyheter för d. 21 Juni 1883), att, om och hr L. O. Smith skulle ha någon plan dermed för egna intressen, »betyder det ingenting för oss» samt att ändamålet vore »främjandet af arbetarnes ekonomiska, intellektuella och moraliska utveckling.» Ej heller för konungen nämndes något om bränvinslagstiftningen.

Sedan styrelsen för Arbetarnes ring var bildad, rekommenderades till den senares medlemmar för första gången offentligt ett förslag till ny bränvinslagstiftning i hr L. O. Smiths öppna bref till Sveriges arbetare af d. 10 Nov. 1883. Häremot uttalade sig i December Folkpartiets Februari-Förening, åtskilliga arbetareföreningar i landsorten samt en mängd tidningar.

Den jäsning, som detta öppna bref genom sitt förslag till bränvinslagstiftning åstadkommit i Arbetarnes ring och hela samhället stegrades ytterligare, då hr Smith i Dagens Nyheter (för d. 14 Febr.) offentliggjort ett bref, deri han förklarar, att de bränvinsbolag, hvori han är delegare, ej komma att för närvarande exportera sitt bränvin till utlandet, såsom man haft anledning att hoppas af hr Smiths uttalanden våren 1883.

Sedan man ungefär 3 månader förgäfvades väntat, att möten skulle utlysas i Stockholm för meningsutbyten öfver ifrågakvarande öppna bref till Sveriges arbetare, föranstaltade ett tiotal arbetare ett allmänt nykerhetsmöte i Nedra börssalen d. 24 Febr. 1884 för öfverläggning om frågan:

»Hvilken ställning böra arbetarne intaga gentemot bränvinsfrågan?»

Å inbjudarnes vägnar öppnade snickaren C. G. T. Wickman mötet och förklarade, att, som styrelsen för Arbetarnes ring i Stockholm väsendtligen anslutit sig till hr Smiths bränvinsprogram, men densamma ej genom att sammankalla de skilda ringarna eller utlysa något allmänt möte hört arbetarnes mening om saken, ett antal arbetare utan hänsyn till något parti nu sammankallat ett nykerhetsmöte för att klargöra den verkliga ställningen.

Det Smithska partiet, som mangrant syntes ha kvarstannat till mötets slut (kl. 11 e. m.) lyckades, då flertalet af mötesdeltagarna aflägsnat sig dessförinnan, att genomdriva sitt resolutionsförslag, under det de kvarvarande nykerhetsvännerna förenade sig om följande resolutioner:

1) den af hr P. Svensson föreslagna, redan d. 16 Dec. 1883 af Folkpartiets Februari-Förening antagna: att bränvinsfrågan först och sist skall vara en moralisk fråga, ej en finansiell;

2) den genom hr L. O. Smith ifrågasatta bränvinslagstiftningen är i hufvudsak ingen förändring till något bättre. I afseende på bränvinskonsumtionen åstadkommer detta lagstiftningsförslag såsom det är formuleradt endast förflyttandet af vinsten från monopolbolagen till bränvinsbörsen dominerande spekulanter eller ringar af sådana; samt att arbetarne sålunda ej på något sätt kunna hoppas att genom agitationen för detta lagförslag vinna något hvarken i moraliskt eller pekuniärt hänseende.

3) den af dr A. Nyström föreslagna: »Mötet uttalar den förhoppningen, att regeringen och riksdagen ej må vidtaga några andra förändringar i bränvinslagstiftningen än sådana, som gå ut på att så mycket som möjligt lägga band på och kontrollera bränvinshandeln och som afse en minskad förbrukning af bränvinet.»

Sedan ledare för Arbetarnes ring anordnat ett möte i 25 Södra Tullportsgatan d. 2 Mars, utlyste komitén »Bort med bränvinet» ett nykerhetsmöte genom följande annons:

Från ord till handling!

Nykerhetsmöte.

Nedanstående komité får härmed inbjuda dem af Stockholms arbetare, som anse

1) att bränvinsfrågan först och sist skall vara en moralisk fråga, ej en finansiell;

2) att den genom hr L. O. Smith ifrågasatta bränvinslagstiftningen i hufvudsak eller med hänsyn till konsumtionen ej utgör någon förbättring;

3) att arbetare genom den samma ej kunna vinna något hvarken i moraliskt eller pekuniärt afseende, samt

4) att regering och riksdag ej böra vidtaga andra förändringar i bränvinslagstiftningen än sådana som gå ut på att så mycket som möjligt lägga band på och kontrollera bränvinshandeln och som afse en minskad förbrukning af bränvinet,

till ett allmänt möte Söndagen den 9 Mars kl. 7 e. m. i Nedre Börssalen.

Då, såsom visat sig vid många tillfällen i vinter, synnerligast å Börsmötet den 24 Febr., någon öfverensstämmelse mellan hr Smiths anhängare och dem, som gilla ofvanstående meningar, ej står att vinna, kommer ej heller någon vidare diskussion om det Smithska lagförslaget att ega rum å detta möte, som uteslutande afser att behandla:

Bränvinets aflägsnande från arbetarefrågan och medlen till arbetsklassens västand på nykerhetens grundval.

OBS. I betraktande deraf, att det s. k. nykerhetsmötet i 25 Södra Tullportsgatan den 2 Mars beslöt, att deltagarna deri skulle infinna sig vid mötet den 9 Mars, för att söka förekomma de beslut, som de inbjudna sannolikt komma att fatta, samt

att i fråga varande mötesdeltagare, som genom sin resolution i bränvinsfrågan visat, att de ej kunna anses såsom inbjudna till mötet den 9 Mars, genom ofvannämnda beslut att infinna sig vid detta möte förklarar sig ej respektera församlingsfriheten, tillkännagifves härmed, att endast de få tillträde till mötet, hvilka äro försedda med inträdesbiljetter, samt att sådana utlemnas Lördagen kl. 6—8 e. m. och Söndagen kl. 9—11 f. m. i 6 Trångsund åt dem, som på något sätt kunna styrka, att de hylla ofvanstående åsikter.

Ingång till mötet blir såväl från Slottsbacken som från Trångsund.

Nykerhetskomitén.

Bort med bränvinet!

Då detta möte blef upplöst på grund deraf, att ett stort antal af dem, som icke hyllade de fyra i annonsen framställda punkterna, infunnit sig, offentliggjordes följande meddelanden i Dagbladet:

Mötesdeltagarna å börsmötet den 9 dennes.

För följande båda intyg, hvilkas original blifvit redaktionen företedda, har man anhållit om plats, hvilken vi icke ansett oss böra neka:

På begäran får undertecknad härmed intyga, att nedre börssalen, som vid stora möten rymt 3—4,000 personer, vid nykerhetsmötet Söndagen den 9 Mars 1884 kan anses hafva varit besökt af minst 2,000 personer.

Stockholm den 10 Mars 1884.

J. Johansson,
börsvaktmästare.

På begäran få undertecknade härmed intyga, att antalet af de inträdesbiljetter, som nykerhetskomitén »Bort med bränvinet» utlemnat till det till den 9 Mars utlysta mötet å nedre börssalen, uppgick till 1,300.

Stockholm den 9 Mars 1884.

A. Nyström, A. A. Andersson,
Medlemmar af komitén »Bort med bränvinet».

P. S. Då af de 1,300 inträdesbiljetter, som komitén utlemnade, ungefär 200 efter mötet återlemnats oanvända, visar det sig således, att icke flera än 1,100 mötesdeltagare fått komiténs biljetter.

Till Stockholms arbetare.

I går afton hade jag det obehaget att vara närvarande vid ett uppträde å nedre börssalen, för hvars förnyande jag i egenskap af jurist anser mig ha skäl att offentligt varna Stockholms arbetare.

Sedan nykerhetskomitén »Bort med bränvinet» genom annons i tidningarna till möte i ofvannämnda lokal i går afton kl. 7 inbjudit dem af Stockholms arbetare, som anse att den genom hr L. O. Smith ifrågasatta bränvinslagstiftning i hufvudsak eller med hänsyn till konsumtionen ej utgör någon förbättring, och doktor Anton Nyström öppnat mötet, så föreslog jag herr doktor Nyström till ordförande. Då härvid många hördes ropa på tapetseraren N. F. Johansson, uppträdde han och undanbad sig förtroendet. Enär herr N. F. Johansson är en känd anhängare af den af herr L. O. Smith föreslagna bränvinslagstiftning, så måste åtminstone en betydlig del af dem, som infunnit sig vid detta möte, varit personer, som ej varit dertill inbjudna. Att gå dit man icke är bjuden är visserligen i allmänhet icke lagbrott, utan endast bevis på taktlöshet, men om man på olofligt sätt dit intränger, kan det ifrågasättas, om ej ett fridsbrott är begånget. Vid detta tillfälle hade det förhållande inträffat, att ehuru enligt komiterades uppgift endast 1,300 biljetter utdelats, enligt börsvaktmästarens omdöme mera än 2,000 personer infunnit sig.

Men det var icke nog med denna skandalen, utan det lagstridiga inträffade äfven, att då dr Nyström kl. 1/28 uppläste mötet, de närvarande likväl icke aflägsnade sig, utan att större delen kvarstannade tills kl. var inemot 9, då vaktmästaren hos komitén bad om tillstånd att anhålla om handräkning af poliskonstaplar, för att aflägsna de församlade. Jag tror dock icke, att denna åtgärd blef vidtagen, emedan man vidtog en annan — nemligen att släcka lamporna, då de objudna gäster, som förut icke gått, ändtligen aflägsnade sig. Ett sådant förfarande, som de objudne vid detta tillfälle iakttago, skulle kunna anses som fridsbrott, och fäster jag uppmärksamhet derpå, att ingen hade rättighet att infinna sig vid detta möte, ehvad han hade biljett eller icke, som icke i all gillade inbjudarnes grundsats.

Stockholm den 10 Mars 1884.

O. J. Hultgren.

I ett s. k. »genmål», som »många mötesdeltagare, ringmedlemmar», läto införa i Dagens Nyheter, förekom följande, som torde bäst utvisa hvilken begreppsförvirring som herskar hos somliga människor rörande det tillåtliga och det rättmätiga.

»Om», säga insändarne, »1300 biljetter utdelats, men öfver 2000 personer infunnit sig — så bevisar detta endast en dålig tillsyn af den s. k. »komitén», som i så fall insläppte flera än dem, som hade biljetter. Något »olofligt intrång» ha vi, som hela tiden voro närvarande, icke hört talas om.»

Insändarne medgifva här sannolikheten att 2000 personer voro närvarande på mötet, och det har ej heller blifvit hvarken af dem eller någon annan bestridt. Att emellertid ungefär 900 personer infunnit sig utöfver de 1100, som fått komitéens biljetter, detta bevisar tvifvelsutan mycket mer än »endast dålig tillsyn»; det bevisar en likgiltighet för andras rättigheter, en ringaktning för församlingsfriheten och en benägenhet för våldshandlingar, som komitén ej förutsatte skulle finnas hos Stockholms arbetare och som till stor del måste tydas som en af de följder bränvinspolitiken medför.

Till redaktionen af Dagens Nyheter.

I anledning af det genmål, undertecknad »Många mötesdeltagare, ringmedlemmar», som i dag är infördt i eder tidning, anhåller jag om plats för icke svar, hvilken anhållan jag icke skulle framställa, derest icke genmålet visade att de som undertecknat det samma ännu icke insatt det lagstridiga i sitt handlingssätt, hvarför ämnet behöfver ytterligare utredning, på det icke ett dylikt uppträde må förnyas.

Enär endast känslan är afgörande i fråga om det taktlösa i en handling, vill jag icke tvista derom, men med anledning af anmärkningen att »inbjudarne utsändt biljetter till arbetare på verkstäderna, utan att först pröfvat dessa, huru vida de voro anhängare till doktor Nyströms resolution», vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att denna resolution: »Bort med bränvinet» stod tryckt på hvarje biljett, hvarför hvar och en, innan han gick till mötet, borde pröfvat sig sjelf, om han gillade denna grundsats.

Men hvad man än må tänka om det taktlösa, så hafva de, hvilka begagnat biljetter, å hvilka stodo orden »bort med bränvinet», utan att hylla denna grundsats, äfvensom de, hvilka ingått utan biljett, *oförligen* ingått i børslokalen, i hvilken vid detta tillfälle ingen annan hade rättighet att ingå än den som hade biljett och hyllade den å biljettarna tryckta lösen »bort med bränvinet»; och sedan doktor Nyström förklarade mötet upplöst samt herr Johansson uppmanat att lemna lokalen, så hade de hvilka dit ingått utan att hylla grundsatsen »bort med bränvinet» kunnat aflägnas derifrån med biträde af poliskonstaplar, hvaremot en sådan exekution icke hade varit laglig mot dem som hyllade nämnda grundsats och således voro inbjudna samt icke af någon bland de komiterade uppmanats att gå. Stockholm den 12 mars 1884. J. O. Hultgren.

Följande tidningsartikel (i Dagens Nyheter och Dagbladet för den 8 Mars) har komitén ansett böra offentliggöras jemte öfriga aktstycken i bränvinsstriden i Februari och Mars, för att angifva den ställning, som utmärker somliga af komiténs medlemmar, hvilka ej äro goodtemplare.

Om absolutism i nykterhetsaken.

Med anledning af Måndagens referat öfver det s. k. Nykterhetsmötet vid Södra Tullportsgatan, hvilket jag ej ansåg mig böra besöka, då det hade skenet att snarare vara ett bränvinsmöte, får jag härmed ödmjukligen anhålla om plats för några rader för att närmare belysa min ställning till absolutismen och dess målsmän, hvilken några mötesdeltagare origtigt tolkade.

Då jag sista gången i tryck offentliggjorde något om absolutismen, eller 1880, förklarade jag, att »jag ej önskar undertrycka pietisternas och absolutisternas nykterhetssträfvand och förnekar ej, att den medfört nytta för mången, men jag anser dess principer vara ensidiga och opraktiska och att de varit högst otillfredsställande för den stora massan. I förhållande till den utöfvade verksamheten ha resultaten varit mycket obetydliga, såsom ofvanstående siffror utvisa» etc.

Hvilka voro då dessa siffror?

Jo, fylleristatistikens *intill 1878* — sålunda innan goodtemplarorden införts i Sverige. Nu måste medgifvas, att resultatet af absolutismens verksamhet i och med goodtemplarorden varit betydliga. Jag gillar därför denna orden af praktiska skäl, ehuru jag nu som förr måste beklaga att absolutism skall behöfva användas, då detta utvisar att en sedlig vilja saknas hos mången. Nu som förr måste jag säga, att alla arter af tvång äro ovärdiga; men som en viljelös drinkare är något än ovärdigare och som den andliga odlingen skriker för sakta framåt för att kunna rycka upp dessa tusenden, som ständigt vältra sig i bränvinsdyn, måste jag tillstå att ett visst tvång, synnerligast om det pålagges *frivilligt i sedlighetens namn*, är till nytta för mången. Dock endast såsom ett kraftmedel för att bryta med gamla vanor och tjena som inledning till ett nytt lif med hjertats och förståndets odling som mål. Härigenom vinnes ock det förnämsta medlet till en bestående nykterhet och sedlighet — ty utan en höjd moral och bildning kan återfall till dryckenskap ständigt befaras, trots löften om absolutism. Inifrån skall bättringen komma liksom ock kraften.

Dessa ord och tankar uttalade jag i den å mötet återopade skriften: *Om arbetareinstitutioner som medel till upplysning och sedlighet* (1880).

Trots dessa åsigtter har jag dock alltid, offentligt som enskildt, rekommenderat absolutism i *vissa fall*, och erfarenheten efter 1880 har låtit mig liksom helt visst otaliga andra icke-absolutister mer och mer sympatisera med goodtemplarne.

Om en upptäckt göres, hvilken ej kan vederläggas, hvad gör man i allmänhet då? Man böjer sig därför. Nu har jag upptäckt två saker:

1) att tusentals drinkare finnas, som omöjligen kunna medelst föreläsningar och andra rent andliga medel dragas från krogarne, och

2) att goodtemplarorden genom sin organisation, sin kontroll, sitt personliga skydd m. m. faktiskt räddat tusentals drinkare.

Härför böjer jag mig och önskar orden af öfvertygelse en ökad spridning till alla samhällsklasser.

Med orden har jag ock vid flera tillfällen samverkat; sålunda har jag kallats att hålla föredrag i flera loger allt ifrån 1881 i så väl Stockholm som i landsorten.

En annan anledning hvarför jag dragits till en viss absolutism mer än förr är att bränvinspolitiken nu antagit djerfvare proportioner än någonsin och synes fordra utomordentliga åtgärder för att skydda dem, som ännu ej hafva den viljekraft som fordras för att ej förgås i bränvinsfloden.

Den nykterhetsverksamhet jag förordar såsom absolutismen öfverlägsen, eller *själsodlingen* utan någon sorts yttre tvång, kan mindre göra sig gällande under sådana förhållanden; den berör blott folkets elitkär.

Goodtemplarorden verkar mera än arbetareinstitutioner på den lägre massan, som måste påverkas på ett mera omedelbart och personligt sätt än de högre stående.

Nu finnes det uppenbarligen två slags absolutism i nykterhetsaken.

Det är mot den ensidiga absolutismen, sådan jag förr hört den af fanatiska anhängare förkunnas, som jag uppträdt — den absolutism nemligen, som förklarar icke blott att en eller annan sup om dagen är ödeläggande, utan äfven att allt bruk af spirituösa drycker, öl och lätta viner inberäknade, är skadligt eller öfverflödigt och som i fullständig afhållsamhet ser det enda medlet att skapa en nykter nation.

Men, mot den absolutism, som af somliga menniskor fordrar afhållsamhet från spirituösa drycker för *exemplens skull* eller för att visa, att man kan beherska sina böjelser, d. v. s. som går ut på den *sedliga viljans odling* och som föreskrifves drinkarne såsom nödvändig för deras räddning, har jag aldrig stridit.

Stockholm den 5 Mars 1884.

Anton Nyström.

Tillkännagifvande.

På grund af de nedsättande beskyllningar man låtit utsprida bland Stockholms arbetare — från hvad håll är oss väl bekant — att nykterhetskomitén »Bort med bränvinet» skulle på något sätt vara af Stockholms utskänkningsbolag honorerad, att högt uppsatte embetsmän skulle gifvit komitén understöd m. m. dylikt, få undertecknade härmed förklara:

1) att komitén »Bort med bränvinet», hvilken bildades i afsigt att motverka en bränvinspolitik, som vi anse skadlig för land och folk, inga tillgångar hade, då den konstituerades, samt att vid detta tillfälle en teckningslista för frivilliga bidrag anordnades, hvarpå några nykterhetsvänner välviligt lemnade komitén medel jemnt tillräckliga för bestridande af nödvändiga utgifter för annonser, lokaler, upprop etc.;

2) att ingen af dessa personer är embetsman, stadsfullmäktig eller bolagsman i Stockholms utskänkningsbolag;

3) att børsalen upplåtits till de senaste nykterhetsmötena af herrar børsdeputerade, ej af drätselnämnden;

4) att, då ingen af undertecknade eller de öfriga komitédamöterna fått någon sorts understöd, vare sig direkt eller indirekt (utom nyssnämnda medel), med anledning af vår hållning i bränvinsfrågan, utan handlat oberoende af allt sidoinflytande på grund af våra orubbliga öfvertygelse, vi erinra om *det ansvar, som lagen sätter* för en hvar, som har den nedrigheten att på ett mer eller mindre skandalöst och ärekränkande sätt tillskrifva våra åtgöranden i nykterhets-saken lumpna och egoistiska motiv;

5) att inom komitén ingen röst höjts mot arbetaringen eller dess bank, utan tvärtom att *beslut fattats att offentligen uttala sympatier* därför, samt att komitén ingen annan uppgift haft än att från arbetarefrågan aflägsna det, som förgiftar densamma och omöjliggör högre uppgifter och reformer: *bränvinet*.

Stockholm den 16 mars 1884.

Styrelsen för

Nykterhetskomitén »Bort med bränvinet»:

A. Nyström. C. E. Westin. K. G. Nilsson.
C. Eklund. A. A. Andersson.

I Bränvinsfrågan.

Upprop till Sveriges arbetare!

Med den djupaste smärta måste hvarje fosterlandsvän bevitna, huru ännu en stor del af vårt folk är fången i dryckenskapslasten. Med den djupaste harm måste en hvar, hvars förstånd ej förmörkats af lidelserna eller förvillats af tvetydiga uppgifter, se, huru en agitation anordnats, hvilken under sken af sträfvan efter en »rättvis» bränvinslagstiftning kvarhåller drinkarne i deras svaghet och låter konsumtionen af bränvin kvarstå på samma fasa-väckande höjd som förut, om den ej kommer att öka den samma.

Olycklig var den stund, då hr L. O. Smith medelst sitt öppna bref indrog bränvinet i arbetarefrågan. Han har derigenom vållat en vidsträckt splittring inom arbetarnes ring och skall, om han ej aflägsnar bränvinet från sina förslag, vålla hela ringens fullständiga sprängning.

Medborgare! Lyssnen ej till några bränvinsringars fagra ord; de, som mer eller mindre tydligt uttala sig för det af hr Smith framlagda förslaget till bränvinslagstiftning, må vara aldrig så »sjelfständiga» — deras öfvertygelse i all ära — men visst är, att de i sina tal och skrivelser icke framlagt tillfylligstgörande bevis för sina åsigtter, men väl visat sig begå grofva misstag, och att deras yttranden *fullständigt öfverensstämma* med hr Smiths kända yttranden i tal och skrift.

Hvad gäller striden? Jo, ytterst går den ut på att se arbetarnes sparpennningar uppräknas på krogdisken, eller, att de arbetare, som föredraga att sup hemma, skola requirera stora kvantiteter bränvin på en gång — till billigt pris!

Striden gäller att få bränvinshandeln mer eller mindre *fri* — en den största fara för vårt land — och att behandla bränvinet såsom en annan, mer eller mindre *oskyldig handelsvara*, under det att den är ett förhärjande gift.

Man förespeglar er, arbetare, att blott finkeloljan är aflägsnad, blott ni dricken *10-dubbel renadt*, så tagen i ingen skada. Man lofvar er pensionsfonder på många millioner, man visar er, att en ny tid skall uppgå för er, blott I antagen hr Smiths förslag till bränvinslagstiftning!

Gent emot alla dessa många ord sätter nedanstående nykterhetskomité blott det enda ropet: »Bort med bränvinet», och uppmanar hvarje arbetare i Sverige att ej från någon annan sida betrakta eller diskutera bränvinet än från *moralens*; att i likhet med komitén anse, att arbetarne endast skola befatta sig med bränvinsfrågan i ändamål att söka förmå alla att bortlägga bruket af detta, icke blott obehöfliga, utan skadliga njutningsmedel, som, »rent» eller orent, ödelägger så många medlemmar af vårt folk, sänker så många hem i gränslost elände!

Arbetare! Misstron alla s. k. *finansiella* diskussioner om bränvinsmedlens rätta användande m. m.; de fördröja blott bränvinsfrågans enda verkliga lösning: *bort med bränvinet!*

Man säger: vi måste ha så och så många millioner för att fylla statens och kommunens behof af skatter. Hvad vill detta finansiella språk säga, då det öfversättes på det moraliska språket? Jo, *vi måste ha så och så många tusenden af drinkare* för att utgöra statens och kommunens finansiella säkerhet.

Hvilken är den menniska med någon erfarenhet om lifvet, som ej inser att dessa bränvinsmillioner, som fordras för de allmänna utgifterna, uppvägas, och mer än så, af de utgifter, som samhället för drinkarnes räkning får vidkännas för *fattigvård, rättegångs- och polisväsende, sjukhus och hospital?*

Det är icke blott orätt, det är omoraliskt att kasta skulden för arbetsklassens »oskäliga» bränvinsskatt på den gällande bränvinslagstiftningen samt af *staten* vänta sig de förbättringar, som endast *individerna* genom en sedlig vilja skulle åstadkomma.

Må Sveriges arbetare oförvillade se saken sådan den är i verkligheten, och må den inre odlingen vara allas främsta mål.

Först då dryckenskapslasten, som nu drabbar icke blott drinkare, utan ock de nyktrare eller samhället i sin helhet, blifvit kufvud, skall en ny dag uppgå för Sveriges arbetare.

Med ett lefvande intresse följer samhället deras förhandlingar och beslut. Må de lemna prof på en fast vilja i den pågående striden om bränvinet och låta denna sin vilja oryggligt uttala i uppmaningen från mun till mun, dag ut och dag in, till hög som låg:

bort med bränvinet!

Stockholm den 9 mars 1884.

Nykterhetskomitén

»Bort med bränvinet»

genom dess styrelse.

Slutförklaring.

Nedanstående komité anser sig härmed böra betona, att den ej vid något tillfälle sökt motverka *Arbetarnes ring* såsom sådan, blott försöket att göra första kapitlet i hr Smiths »öppna bref» till en del af Arbetarnes rings program eller att göra arbetare rörelsen till en bränvinsrörelse af finansiell natur.

Komitén har därför sökt *upprätthålla konsekvens* i Arbetarnes rings verksamhet och *förhindra alla omstöpnings eller omslag* i dess program, och den är öfvertygad om att endast genom den finansiella bränvinsfrågans aflägsnande ur ringrörelsen skola de tusentals arbetare återvinnas, som sedan November lemnat densamma på grund af det olycksdiga »öppna brevets» första kapitel.

Det kan ej vara annat än glädjande att erfaras, att Arbetarnes ring synes numera på allvar ha kommit in på den bana, *der den alltifrån början skulle företrädesvis ha verkat*: bildande af *konsumtionsföreningar*, anskaffande af *billig föda, ångkök* m. m., såsom synes af den lifliga verksamhet härför, som efter ofvanstående börmöten utvecklats, under det allt tal om den nya bränvinslagstiftningen afstannat — åtminstone tills vidare.

Har komitén »Bort med bränvinet» i någon mån varit en anledning härtill, skattar den sig lycklig att sålunda väsendtligen ha fyllt sin uppgift.

Så länge Arbetarnes ring afhåller sig från att verka för det nya förslaget till bränvinslagstiftning eller något liknande, som går ut på bränvinshandelns frigörande, har komitén ej ett ord att säga rörande Arbetarnes rings egentliga mål; utan blott att uppriktigt tillönska densamma ett *lycka till* i en kraftig och enig verksamhet för sparsamhet och nykterhet, andlig och materiel förkofran!

Stockholm i April 1884.

Nykterhetskomitén »Bort med bränvinet» genom dess styrelse:

A. Nyström, C. E. Westin, K. G. Nilsson,
med. dr. literatör. bokhållare.
C. Eklund, A. A. Andersson,
byggmästare. maskinist.

Detta cirkulär kan requireras å O. L. Svanbäcks boktryckeri, 51 Mäster Samuelsgatan.